

Artykuł pochodzi z archiwalnych zasobów firmy EKO-KONSULT sp. z o.o. 80-557 Gdańsk,
ul. Narwicka 6.

Wszystkie prawa zastrzeżone.

Korzystanie za zgodą firmy EKO-KONSULT biuro@ekokonsult.pl

Kwartalnik „Problemy Ocen Środowiskowych” wydawany cyklicznie w latach 1998 – 2012, przez EKO-KONSULT był jedynym wydawnictwem w Polsce, poświęconym wyłącznie ocenom środowiskowym planowanych inwestycji oraz strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko. Dla praktyków OOS, ale również dla osób początkujących może nadal stanowić wartościowe źródło wiedzy np. w zakresie prezentowanych case study i przeglądu stosowanych metodyk - w tym kontekście znaczna część artykułów zachowuje sporo aktualności.

Andrzej Sadurski

Oceny oddziaływania na środowisko w koncesjach geologicznych i górniczych

Wstęp

Ustawa z dnia 4 lutego 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze określa nie tylko sposoby wykonywania prac geologicznych i wydobywania kopalin ze złóż, lecz także zasady ochrony złóż kopalin i zasobów wód podziemnych oraz innych składników środowiska podczas prowadzenia rozpoznania geologicznego i robót górniczych. Przepisy ustawy stosuje się także do bezzbiornikowego magazynowania substancji w górotworze i składowania odpadów w podziemnych wyrobiskach górniczych. Dotyczą one również prac badawczych i wydobywczych surowców mineralnych gromadzonych w składowiskach (hałdach) w wyniku robót górniczych i procesów wzbogacania kopalin, np. flotacji.

Prawo geologiczne i górnicze wprowadzana zasadę koncesji na poszukiwanie i rozpoznawanie złóż, wydobywanie kopalin, bezzbiornikowe magazynowanie substancji w górotworze oraz na poszukiwanie i wydobywanie surowców mineralnych znajdujących się na składowiskach po robotach górniczych i przeróbczych. Koncesji udziela Minister Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa. Jedynie w odniesieniu do prac związanych z poszukiwaniem, dokumentowaniem i wydobywaniem kopalin pospolitych, z wyłączeniem obszaru wód morskich RP, koncesji udziela właściwy wojewoda. Do kopalin pospolitych należą te, które nie zostały wymienione w art.5 ustawy, a które w ogólnym rozumieniu należą m.in. do kruszyw budowlanych.

Oceny oddziaływania inwestycji, a zgodnie z ustawą - Prawo geologiczne i górnicze, również oceny wpływu geologicznych prac poszukiwawczych i rozpoznawczych muszą być wykonywane w celu zapobiegania dewastacji środowiska naturalnego.

W ogólnym zarysie OOS zawierają opis planowanych inwestycji i prac wymaganych na etapie ich realizacji, funkcjonowania i likwidacji obiektu, diagnozy aktualnego stanu środowiska w ich otoczeniu, prognozy oddziaływania inwestycji na środowisko, opisy nadzwyczajnych, potencjalnych zagrożeń oraz środki łagodzące negatywne oddziaływania inwestycji na środowisko, w tym także na zdrowie i mienie sąsiadujących mieszkańców. Wyniki zamieszczone w raporcie OOS mogą zdecydować o podjęciu prac i badań, a także o ich rentowności i późniejszej eksploatacji złóż [1,3].

Nakaz wykonywania ocen oddziaływania na środowisko wynika również z innych regulacji prawnych obowiązujących w kraju, jak np. z ustawy - Prawo budowlane, z ustawy o ochronie i kształtowaniu środowiska, ustawy o zagospodarowaniu przestrzennym. Do wymienionych ustaw należy również dodać zobowiązania prawne kraju wynikające z podpisania konwencji o OOS w zakresie oddziaływań transgranicznych.

Kwalifikacja

Rozporządzenie Ministra OŚZNiL z dnia 14 lipca 1998r. zawiera listę inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi oraz inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska. Do pierwszej grupy zgodnie z §1 pkt.20 zaliczono podziemne zakłady górnicze i zakłady przeróbcze o wydobywaniu i przerobieniu ponad 100 000 m³/rok, zakłady górnicze i przeróbcze węgla i metali nieżelaznych oraz odkrywkowe zakłady górnicze o powierzchni odkrywki ponad 25 ha. Ponadto zaliczono do nich inwestycje służące do poszukiwania lub wydobywania węglowodorów spod dna morza (pkt.21). Jest to jedyny rodzaj poszukiwań geologicznych zaliczony do inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska.

Listę inwestycji o rozważanym profilu, mogących pogorszyć stan środowiska podano w §2 i obejmuje ona szerszy zakres. W przemyśle wydobywczym należą do nich odkrywkowe zakłady górnicze o powierzchni odkrywki poniżej 25 ha, z wyłączeniem wydobywania piasku,

żwiru i gliny w ilości mniejszej niż 20 000 m³/rok, podziemne zakłady górnicze nie wymienione w §1, a także zakłady i urządzenia służące wydobywaniu solanek i wód leczniczych lub bezziornikowemu magazynowaniu substancji w górotworze oraz składowaniu odpadów w wyrobiskach górniczych pod powierzchnią ziemi. Prace poszukiwawcze w zakresie złóż węglowodorów na lądzie, wód termalnych i kopalin pospolitych na dnie morza, zaliczono również do inwestycji mogących pogorszyć stan środowiska.

Raporty OOS sporządzane w celu dołączenia ich do wniosków o udzielenie koncesji na prace geologiczne różnią się od ocen dla innych inwestycji. Tylko wybrane rodzaje działalności, jak na przykład: roboty ziemne, prace wiertnicze i sejsmiczne, mogą wpływać negatywnie na środowisko, zdrowie i mienie ludzi. Istotna na etapie projektowania badań jest ocena wrażliwości terenu i infrastruktury technicznej na detonacje ładunków wybuchowych, wibracje, hałas, zapylenie i transport ciężkiego sprzętu. Wyniki wykonanych analiz w ramach OOS mogą wskazać, że na obszarze objętym koncesją istnieją miejsca, na których nie mogą być lokalizowane wymienione roboty, a w przyszłości zakłady i urządzenia górnicze. Na tej podstawie organ koncesyjny - Minister OŚZNiL lub właściwy wojewoda w przypadku kopalni pospolitych, może odmówić udzielenia koncesji na prace poszukiwawcze i wydobywanie kopaliny.

Procedura OOS dla potrzeb koncesji geologicznych

Adresatem oceny oddziaływania na środowisko, sporządzonej do wniosku o koncesję jest Departament Geologii i Koncesji Geologicznych MOŚZNiL. Nie istnieje jednakże specjalnie określony dla tych potrzeb zakres lub forma raportu oceny. Nie precyzuje tego ustawa - Prawo geologiczne i górnicze. Znajduje się w niej ogólny zapis w art.19 - „Wniosek o udzielenie koncesji na poszukiwania lub rozpoznawanie złóż kopalni, poza wymaganiami przewidzianymi w art.18 powinien określać cel, zakres, rodzaj i harmonogram zamierzonych prac, a także ocenę ich wpływu na środowisko sporządzoną zgodnie z przepisami o ochronie i kształtowaniu środowiska”. Dlatego ocena do wniosku o koncesję powinna być zgodna z wymaganiami podanymi w rozporządzeniu MOŚZNiL z dnia 14 lipca 1998r. (Dz.U. Nr 93, poz.589). Zgodnie z tym rozporządzeniem raport oceny wpływu obejmuje następujące elementy:

- lokalizacja, powierzchnia terenu i zagospodarowanie przestrzenne,
- opis inwestycji - technologia, rozwiązania techniczne, rozmiary,
- identyfikacja stanu środowiska i negatywnych oddziaływań na elementy środowiska oraz w ich wzajemnym powiązaniu; powinny zostać opisane metody oceny i dane o środowisku oraz wyniki pomiarów,
- rodzaj i zakres prac/badań na etapie budowy, eksploatacji i likwidacji; charakterystyka ilościowa inwestycji powinna obejmować projektowane zużycie energii, wody, materiałów oraz ilościowe informacje na temat emisji hałasu i zasięgu jego uciążliwości, spalin, odorów, promieniowania i wibracji; w przypadku zakładów wydobywczych dołączony powinien być sposób rekultywacji terenu,
- opis sposobów zminimalizowania negatywnych oddziaływań na środowisko i zdrowie ludzi wraz z oceną ich skuteczności; oceny te powinny odpowiadać zasadom najnowszej wiedzy i najlepszej technologii,
- oszacowanie zasięgu negatywnych oddziaływań i określenie czy mieszczą się one w granicach terenu, dla którego wnioskodawca wystąpił o koncesję; w przypadku niespełnienia tego warunku, jeżeli przepisy ustawy dopuszczają taką możliwość, określenie granic obszaru ograniczonego użytkowania i sposobu korzystania z niego,
- identyfikacja i ocena skutków nadzwyczajnych zagrożeń (awarii),
- ochronę interesów osób trzecich.

Ponadto ocena powinna zawierać prezentację wyników w formie graficznej i streszczenie w języku niespecjalistycznym. Bardzo istotne dla organu udzielającego koncesję są wnioski oceny, które dotyczą ochrony środowiska w trakcie wykonywania prac i badań oraz na etapie eksploatacji i likwidacji inwestycji [4]. W przypadku przewidywanego znaczącego oddziaływania inwestycji na środowisko i dużej wrażliwości terenu raport oceny powinien zawierać koncepcję lokalnego monitoringu.

Oceny oddziaływania na środowisko do wniosku o udzielenie koncesji powinny również uwzględniać inne ustawy lub rozporządzenia związane z problematyką ochrony środowiska.

Bardzo istotne są w procedurach OOS rozporządzenia właściwego wojewody w sprawach ochrony środowiska, terenów chronionych lub mających funkcje ochronne i zabytków kultury oraz przyrody. Celowe jest także uwzględnienie przepisów prawnych obowiązujących w kraju w zakresie dostosowania do ustawodawstwa Wspólnot Europejskich, w tym dyrektyw 85/337/EWG oraz 97/11/WE oraz konwencji międzynarodowych, np. Konwencji o ocenach oddziaływania na środowisko w kontekście transgranicznym z Espoo.

Zakres i forma ocen

Zakres analiz przeprowadzonych w OOS do wniosku o udzielenie koncesji zależy od planowanej działalności; rozpoznawczej, wydobywczej ze złóż lub ze składowisk odpadów po robotach górniczych lub w sąsiedztwie zakładów przerobczych oraz związanej z bezzbiornikowym magazynowaniem substancji w górotworze.

Wniosek o udzielenie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin, zgodnie z art.19 Prawa geologicznego i górniczego [9] powinien zawierać m.in. harmonogram zamierzonych prac oraz ocenę ich wpływu na środowisko naturalne, sporządzoną „zgodnie z przepisami o ochronie i kształtowaniu środowiska”. Aktualnie zakres i sposób wykonywania ocen reguluje rozporządzenie Ministra OŚNiL z dnia 14 lipca 1998r. Koncesja udzielana jest na określony okres czasu wraz z podaniem daty rozpoczęcia działalności.

WNIOSEK O UDZIELENIE KONCESJI NA WYDOBYWANIE KOPALINY

Wyróżnia się odkrywkowe, górnicze (podziemne) i otworowe wydobywanie kopalin. Z wyjątkiem ostatniego z wymienionych sposobów wymagają one zazwyczaj obniżenia poziomu wód podziemnych w celu odwodnienia złoża i wiążą się z dużym zakresem robót ziemnych na powierzchni terenu, np. składowiska urobku i skał płonnych lub robotami górniczymi. Towarzyszy im duże przekształcenie powierzchni terenu pod drogi dojazdowe, linie kolejowe, linie energetyczne, taśmociągi, rurociągi itp. Zasięg przekształceń terenu podany jest z projekcie zakładu górniczego. Dokładna identyfikacja oddziaływań zależy natomiast od technologii wydobycia i przeróbki kopaliny.

Eksploatacja górnicza powoduje deformacje powierzchni terenu, tzw. niecek obniżeniowych (osiadań), szczelin, zapadlisk i lejów, a lokalnie może być również przyczyną powstania osuwiska skarp i zboczy [2,8]. Na terenach górniczych znane są wstrząsy parasejsmiczne nazywane tąpnięciami, które pozostawiają trwałe uszkodzenia infrastruktury technicznej, budynków i obiektów kulturowych. Są również zagrożeniem dla zdrowia i mienia ludzi.

Wyróżnione uciążliwości i zagrożenia zakładu górniczego muszą mieć określony zasięg i natężenie poszczególnych oddziaływań na poszczególne elementy przyrody w obszarze z

nim sąsiadującym. Oddziaływania te mogą wykroczyć poza zasięg terenu górniczego złoża, jeżeli uwzględnimy zanieczyszczenie atmosfery i pośrednie wpływy zakładu, np. transport urobku i produktów. Powinny zostać również określone potencjalne nadzwyczajne zagrożenia środowiska związane z budową i ruchem zakładu. W ocenie należy podać sposoby minimalizacji zagrożeń, a także uciążliwości wynikające z pracy zakładu. Kopalnie odkrywkowe pozostawiają trwałe zmiany w ukształtowaniu powierzchni terenu i w ocenie musi zostać podany kierunek rekultywacji wyrobisk oraz zwałowisk. Natomiast wspólną cechą kopalni jest przekształcenie warunków hydrogeologicznych - występowania wód podziemnych. Zamykanie kopalń po długim okresie ich eksploatacji wymaga prognoz wypełniania się powierzchni zdepresjonowanych (regionalnych lejów depresji), zmian jakości wody oraz wyznaczenia miejsc ewentualnych podtopień terenu. Mogą one wystąpić w nieckach osiadań powstałych wskutek eksploatacji [2]. Duże znaczenie w przypadku eksploatacji kopalń ma czynnik czasu. W sąsiedztwie starych kopalń, gdzie sztucznie obniżony został poziom wód gruntowych, na dawnych podmokłych terenach powstały osiedla mieszkaniowe, parki, obiekty kulturowe i przemysłowo-handlowe. Wyłączenie odwodnienia po zlikwidowaniu kopalni może prowadzić do podtopień tych terenów. Należy jednak zauważyć, że duże zakłady górnicze mają wyspecjalizowane służby z zakresu ochrony środowiska i gromadzone przez nie dane obserwacyjne są podstawą do wykonywania ocen i prognoz zmian środowiskowych. Planowane wydobywanie i budowa zakładu górniczego wymaga przedstawienia koncepcji monitoringu środowiska.

Wyniki przeprowadzonych analiz OOS służą do sformułowania wniosków do decyzji koncesyjnej. Dotyczy to ocen wykonywanych również dla zakładów górniczych o projektowanej eksploatacji otworowej, która jak w przypadku złóż siarki może być bardzo uciążliwa dla środowiska i wymaga dostarczenia dużej ilości energii. Metodą otworową prowadzone jest także wydobywanie solanek, wód leczniczych i termalnych. Ograniczoną uciążliwość dla środowiska wykazują systemy wykorzystujące energię geotermiczną, które budowane są w postaci dubletów - jeden otwór wydobywczy i równoważący jeden otwór chłonny. Wody zmineralizowane po częściowym oddaniu ciepła w wymienniku są zatłaczane do górotworu, czasem grawitacyjnie w układzie syfonu. Wydobywanie solanek, np. do produkcji sody, i ich zrzut do wód otwartych jest bardzo uciążliwe dla środowiska i musi być rozpatrywane w połączeniu z technologią odbiorcy i procesami utylizacji odpadów.

Odmienne wygląda sytuacja w przypadku składania wniosków o wydobywanie kopalin pospolitych. Eksploatacja żwirów, pospółek, ilów lub glin ma zazwyczaj mały zasięg i ograniczone oddziaływanie. Mogą one być wydobywane spod wody i nie wymagają odwodnienia złoża. Ograniczone wyrobiska są częściowo wypełniane skałami nadkładu lub przeławiczeniami skał płonnych. Urobek kopaliny jest pozyskiwany przy użyciu prostego sprzętu: koparki, zwałowarki, spychacza, itp. Takie inwestycje należą do kategorii mogących pogorszyć stan środowiska i przypadku, gdy niska i ograniczona jest uciążliwość projektowanego zakładu organ wydający koncesję może odstąpić na tym etapie od wymagania wyników skomplikowanych i czasochłonnych analiz do oceny oddziaływania na środowisko. Może to oznaczać uproszczoną ocenę, chociaż nie istnieje takie określenie w rozporządzeniu Ministra OŚZNiL [5]. W praktyce oceny te są często wykonywane przez osoby mające małe doświadczenie w zakresie dokumentowania złóż, wydobywania kopalin i spełniających wymagania formalne biegłego z listy Ministra OŚZNiL. Stąd też bardzo różna jest jakość wykonanych ocen.

WNIOSEK O UDZIELENIE KONCESJI NA BEZZBIORNIKOWE MAGAZYNOWANIE SUBSTANCJI W GÓROTWORZE

Przedsięwzięcie to analogicznie jak inne działalności w górotworze wymaga dołączenia

oceny oddziaływania na środowisko oraz w przypadku projektowanego składowania odpadów promieniotwórczych również analizę zagrożenia radiacyjnego w zakresie określonym przez Prezesa Państwowej Agencji Atomistyki.

OOS powinien zawierać opis rodzaju i właściwości składowanych substancji (odpadów), rozpoznane warunki geologiczne, w tym opis struktury geologicznej, tektoniki i litologii warstw skalnych, technologię składowania i ewentualne oddziaływanie substancja-skała. Ocena wymaga prognozy zachowania się składowiska w długich okresach czasu w nawiązaniu do ewentualnych odkształceń górotworu i powierzchni terenu oraz dróg uwolnień substancji ciekłych lub gazowych.

Inwestycja taka w fazie budowy może stwarzać dużą uciążliwość dla środowiska i okolicznych mieszkańców. Jeżeli nie planuje się wykorzystania istniejących wyrobisk górniczych lecz wykonanie wolnej przestrzeni w górotworze, np. przez ługowanie metodą otworową złóż soli, powstaje problem zrzutu solanki do odbiorników powierzchniowych. Innym rozwiązaniem jest jej odparowanie i produkcja soli. „Komory” podziemne do bezziornikowego magazynowania substancji mają bardzo duże pojemności. Stąd np. budowa tych komór wymaga wykorzystania do procesów ługowania milionów metrów sześciennych wody oraz dużych ilości energii. Ponadto inwestycja taka związana jest z budową rurociągów przesyłowych i rozprowadzających, i musi być rozpatrywana w powiązaniu z budową infrastruktury technicznej. Inwestycja taka wymaga określenia w ocenie potencjalnych stanów awaryjnych.

WNIOSEK O UDZIELENIE KONCESJI NA POSZUKIWANIE LUB ROZPOZNAWANIE ZŁÓŻ KOPALINY

Poszukiwanie złóż kopaliny może wiązać się z uciążliwymi dla środowiska i mieszkańców działaniami, do których należą: prace wiertnicze, transport ciężkiego sprzętu lub badania sejsmiczne z wykorzystaniem materiałów wybuchowych. Prace te mogą być prowadzone np. w okresie zimowym lub poza okresem łęgowym, kiedy ich uciążliwość dla środowiska jest mniejsza. Różna może być wrażliwość terenu na wykonywane prace badawcze, tak więc wybór miejsc mało wrażliwych jest podstawą ograniczenia ich uciążliwości.

Prace wiertnicze wymagają przygotowania placów montażowych, placów wiertni, dróg dojazdowych z utwardzoną nawierzchnią (płyty betonowe lub tłuczeń drogowy) powodując degradację gleb, okresowe emisje spalin do atmosfery, hałas na obszarze do kilku arów. Osobne zagrożenia stanowi możliwość zanieczyszczenia gruntów, wód powierzchniowych i podziemnych substancjami ropopochodnymi oraz płuczkami wiertniczymi.

Nadzwyczajne zagrożenia w przypadku prac geologicznych, wiertniczych lub geofizycznych obejmują specyficzne sytuacje awaryjne, o małym prawdopodobieństwie wystąpienia, lecz o katastrofalnych skutkach ekologicznych i społecznych [6]. Sporadycznie istnieje możliwość uwolnienia do atmosfery gazu ziemnego i w wyniku powstania mieszaniny wybuchowej ewentualna eksplozja i pożar obiektów w strefie prowadzonych prac. Przykładem może być pożar w 1981r. w szybie wiertniczym w Karlinie. Zagrożeniem może być także emisja toksycznych gazów, na przykład siarkowodoru, który może spowodować zatrucie załóg wiertniczych i okolicznych mieszkańców. Przypadek taki miał miejsce w 1997 roku podczas prac wiertniczych w ówczesnym województwie gorzowskim [7]. Do nadzwyczajnych zagrożeń może dojść podczas badań sejsmicznych, w czasie których detonowane są duże ładunki wybuchowe rzędu kilkuset kilogramów materiału wybuchowego. Istnieje wtedy zagrożenie powstania osuwisk na skarpach w dolinach rzecznych lub powstania

samowypływów wód podziemnych wskutek przerwania ciągłości utworów izolujących w stropie warstw wodonośnych [6]. Duże, niekontrolowane samowypływy wód mogą prowadzić do zniszczenia i zawalenia budynków lub obiektów przemysłowych. Nieumiejętne dowiercanie do warstw wodonośnych będących pod ciśnieniem było przyczyną tzw. „zdziczenia studni”. W następstwie wynoszenia dużej ilości kurzawki z takiej studni powstaje niekiedy osiadania, która może powodować szkody górnicze w sąsiedztwie otworu wiertniczego. Taki przypadek zdarzył się na przykład w Pile na początku tego wieku - podczas budowy studni w sąsiedztwie rynku, zniszczeniu uległy domy wzdłuż jego zachodniej pierzei.

Nadzwyczajne zagrożenia w pracach geologicznych, geofizycznych i wiertniczych mogą być związane z transportem i magazynowaniem materiałów wybuchowych lub płynów „żrących”, stosowanych na przykład do kwasowania otworów wiertniczych lub renowacji studni.

Dlatego dokładna analiza stanów awaryjnych powinna pozwolić na sformułowanie wniosków do decyzji koncesyjnej. Mogą one być podstawą do nałożenia wymagań na inwestora w zakresie podjęcia szczególnych środków ostrożności lub zmiany technologii prowadzenia prac na bardziej bezpieczną. Zgodnie z przepisami prawa geologicznego i górniczego w obszarze prowadzonych prac zachodzi konieczność rekompensaty za zniszczone zasiewy, gleby, drogi lub obiekty budowlane, konieczność rekultywacji terenu i usuwania szkód górniczych.

GIS w ocenach oddziaływania na środowisko

Analizy stanu i prognozy zmian środowiska wymagają zgromadzenia w krótkim czasie olbrzymiej ilości informacji dotyczących przestrzeni i środowiska. Jest to możliwe w przypadku korzystania z banków danych o środowisku, które zawierają wyniki monitoringu. Szereg systemów monitoringu w kraju ma już ponad 20-letni okres obserwacji, lecz dotyczy to głównie sieci państwowej, które z racji swego przeznaczenia obejmują ograniczoną do kilkuset liczbę punktów obserwacyjnych. Sporadycznie tylko prowadzone są monitoringi lokalne, np. na obszarach górniczych lub w sąsiedztwie dużych komunalnych ujęć wód podziemnych lub wysypisk i składowisk odpadów.

W latach 90. pojawiły się opracowania kartograficzne wykonywane w zapisie cyfrowym GIS - mapy kartograficzne, geologiczne, glebowe, itp. plotowane są one w skali 1 : 50 000, chociaż mogą być traktowane jako bezskalne, tzn. z dowolnym powiększeniem lub pomniejszeniem. Mogą one być stale aktualizowane, na przykład z wykorzystaniem zdjęć lotniczych lub satelitarnych. Najbardziej jednak istotne dla celów OOS są bazy danych, które dostarczają podstawowych informacji o środowisku, głównie abiotycznym. Relacyjne bazy danych pozwalają na dowolnie zaprojektowane analizy informacji, a także mogą być dowolnie łączone z innymi systemami GIS. Pozwala to na zestawienie wielu różnych warstw informacyjnych lub wybranie tylko kilku potrzebnych dla raportu OOS. Dla inwestycji liniowych lub wieloprzestrzennych wykorzystanie GIS do procedur OOS jest obecnie niezbędne.

Podsumowanie

W drugiej połowie 1998 i na początku 1999r. podjęto opracowanie szeregu nowelizacji ustaw i zarządzeń wykonawczych. W przygotowaniu znajdują się projekty: ustawy o dostępie do informacji i ocenach oddziaływania na środowisko, Prawa wodnego oraz nowelizacja Prawa

geologicznego i górniczego. W ciągu najbliższych miesięcy powinno nastąpić szereg istotnych zmian regulacji prawnych, w tym również mających bezpośredni wpływ na procedury ocen oddziaływania inwestycji na środowisko. Dlatego w artykule skoncentrowałem się na zasadach, rodzajach i zakresach OOS do wniosków o koncesje geologiczne.

Rodzaj inwestycji narzuca zakres projektowanych prac geologicznych i związanych z nimi robót wiertniczych oraz badań geofizycznych. Wynika stąd uciążliwość prac geologicznych dla środowiska i mieszkańców w obszarze badań - krótkotrwałych w przypadku badań i rozpoznawania złóż i bardzo uciążliwych, a nawet szkodliwych dla środowiska w przypadku eksploatacji kopalin podstawowych, jak np. surowców energetycznych. Uciążliwość dla środowiska prac geologicznych i towarzyszących im prac geofizycznych oraz wiertniczych zależy ponadto od czasu ich wykonania.

Ocena oddziaływania na środowisko prac i badań geologicznych różni się od standardowych ocen sporządzanych zazwyczaj dla inwestycji przemysłowych. Procedura OOS do wniosku o koncesję geologiczną jest procedurą szczególną [8], a w przypadku złóż kopalin pospolitych i przy małej eksploatacji kruszyw może mieć formę uproszczoną. Konieczność likwidacji powstałych szkód, w tym także zmian powierzchni terenu, wynika z Prawa geologicznego i górniczego. Rekultywacja terenu może zwiększyć jego walory i wyeliminować kolizje i zagrożenia środowiska powstałe podczas eksploatacji złóż.

Prof. dr hab. Andrzej Sadurski,
Państwowy Instytut Geologiczny,
Warszawa

LITERATURA

[1] Gientka M., 1998 - Oceny oddziaływania na środowisko w procesie poszukiwania, rozpoznawania i eksploatacji złóż kopalin. (W. Lenart i A. Tyszecki, red.) EKO-KONSULT Gdańsk

[2] Knothe S., 1984 - Prognozowanie wpływów eksploatacji górnictwa. Wyd. Śląsk. Katowice

[3] Lipiński A., Mikosz R., 1995 - Instrumenty ochrony środowiska w nowym prawie geologicznym i górnicznym. Wyd. I.E.T.U. Katowice

[4] Radecki W., 1997 - Ocena oddziaływania na środowisko jako warunek udzielenia koncesji przewidzianej w nowym prawie geologicznym i górnicznym. Biuletyn Komisji ds. OOS Nr 23

[5] Rozporządzenie Ministra Ochrony Środowiska, Zasobów Naturalnych i Leśnictwa z dnia 14 lipca 1998r. w sprawie określenia rodzajów inwestycji szczególnie szkodliwych dla środowiska i zdrowia ludzi albo mogących pogorszyć stan środowiska oraz wymagań, jakim

powinny odpowiadać oceny oddziaływania na środowisko

[6] Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 24 grudnia 1998r. w sprawie określenia organów właściwych w zakresie administracji geologicznej i nadzoru górniczego. Dz.U. Nr 162, poz.1144.

[7] Sadurski A., Strzelecki R., 1998 - Oceny oddziaływania na środowisko do wniosku o udzielenie koncesji na poszukiwanie lub rozpoznawanie złóż kopalin. Poradnik przeprowadzania ocen oddziaływania na środowisko. (W. Lenart i A. Tyszecki, red.) EKO-KONSULT Gdańsk

[8] Wytyczne sporządzania ocen oddziaływania na środowisko do wniosków o koncesje geologiczne. Praca zbiorowa pod redakcją M. Maykowskiej-Sikorskiej. Państwowy Instytut Geologiczny. Warszawa

[9] Ustawa z dnia 4 lutego 1994r. - Prawo geologiczne i górnicze. Dz.U. Nr 27